

Виховна функція лекції як виду публічного виступу

І.М.ЗОЛОТАРЬОВА, канд. психол. наук
Харківська національна академія міського господарства

Поняття «лекція» має довгу історію, її поява відноситься до середини першого тисячоліття до нашої ери.

Слово «лекція» походить від латинського «lection» – читання. Лекція з'явилась у Древній Греції як вид публічного виступу, отримала подальший розвиток за часів Античного Риму та Середньовіччя. З часів Демосфена та Цицерона лекція вважається основним видом публічного виступу.

У подальшому сфера використання лекції поширилась – вона стала розглядатися як вид навчальної роботи. Яскраві сторінки в історію розвитку лекційної форми навчання було вписано засновником першого російського університету М.В.Ломоносовим. Він вважав за необхідне систематично й наполегливо навчатися красномовству, під яким розумів «искусство о всякой данной материи красно говорить и тем преклонять других к своему об оной мнению». Саме тому М.В.Ломоносов рекомендував лекторам «разум свой острить через беспрестанное упражнение в сочинении и произношении слов, а не полагаться на одни правила и чтение авторов».

Значна кількість визначних вчених була гарними лекторами. Тимирязев писав з цього приводу: «Лектор должен быть не фотографом, но художником, не простым акустическим инструментом, передавая устно почерпнутое из книг, все должно быть переплавлено творчеством».

Як відомо, лекція є провідною формою організації навчального процесу у ВНЗ. За своєю дидактичною сутністю вона постає і як організаційна форма навчання – специфічний спосіб взаємодії викладача і студентів, і як метод навчання – усний виклад навчального матеріалу, що передбачає публічний виступ. Зазначені особливості лекції як виду навчальної діяльності надають можливість розглядати її не лише як трансляцію відповідної інформації, а і як своєрідний виховний засіб при роботі зі студентами. При викладанні дисциплін гуманітарного циклу ця ідея набуває найбільшої актуальності.

У порівнянні з іншими формами організації навчальної діяльності лекція має цілий ряд переваг, що сприяють реалізації її виховної функції. Серед них слід назвати такі:

- лекція – найбільш економічний спосіб передачі й засвоєння навчальної інформації – за невелику кількість часу лектор має змогу озвучити великий обсяг важливої інформації. Лекційна форма організації заняття дозволяє виділити, яскраво визначити та прокоментувати найголовніше в інформації;

- лекція активізує розумову активність слухачів прямо в аудиторії при слуханні та конспектуванні матеріалу, сприяє процесам аналізу, синтезу та узагальнення наукової інформації;

- лекційна форма роботи передбачає безпосереднє спілкування лектора з аудиторією, що формує відповідні стосунки між ними, виховує особистісні якості студентів.

Кожна лекція виконує функцію трансляції своєрідної культури – культури лекційної діяльності, що містить у собі культуру мови лектора, експресивність його мовлення, особистісну зацікавленість лектора проблемою та формування зацікавленості аудиторії, поважливе ставлення до студентів, загальний вигляд та стиль поведінки лектора.

Лекція – вид публічного виступу, саме тому рівень її успішності слід розглядати як відповідний результат організації лекційної діяльності, ораторського мистецтва лектора. Гарна лекція – своєрідний витвір ораторського мистецтва, що вимагає відповідного рівня підготовки.